

VšĮ „ŽMOGAUS TEISIŲ STEBĖJIMO INSTITUTAS“

2020 M. VEIKLOS ATASKAITA

2021 05 31

1. Įstaigos dalininkai

Viešoji įstaiga „Žmogaus teisių stebėjimo institutas“ (toliau – ŽTSI) įregistruota 2003 m.

	Dalininkas	Įnašas
1.	Henrikas Mickevičius	289.63 EUR
	Viso:	289.63 EUR

2. Įstaigos veiklos tikslai, pobūdis ir veiklos rezultatai per finansinius metus

Viešoji įstaiga „Žmogaus teisių stebėjimo institutas“ yra pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio pagrindinė veikla – stiprinti pilietinę visuomenę, aktyviai prisidėti prie atviros ir demokratinės visuomenės ugdymo, konsoliduojant žmogaus teises ir laisves. Organizaciją 2003 metais įkūrė Atviros Lietuvos fondas. 2012 m. ŽTSI buvo paskirtas Europos ekonominės erdvės finansinio mechanizmo Nevyriausybinų organizacijų Programos nacionaliniu operatoriumi Lietuvoje (NVO programa). Tai pirmas atvejis Lietuvoje, kai vadovavimas pilietinei visuomenei stiprinti skirtoms lėšoms – 5,5 mln. eurų - patikimas nevyriausybinei organizacijai.

Įstaigos veiklos tikslai, kryptys:

- Stebėti žmogaus teisių įgyvendinimą Lietuvoje;
- Ugdyti pilietinės visuomenės gebėjimus stebėti ir veikti valstybinę žmogaus teisių politiką bei praktiką;
- Informuoti visuomenę apie žmogaus teisių pažeidimus ir galimybes apginti savo pažeistas teises;
- Atkreipti valstybės institucijų bei visuomenės dėmesį į socialiai pažeidžiamų asmenų teises ir galimus jų pažeidimo atvejus;
- Skatinti valdžios institucijas tobulinti teisės aktus atsižvelgiant į žmogaus teisių apsaugos standartus;

Veiklos formos:

- Teisės aktų projektų analizės;
- Tarpdisciplininiai tyrimai žmogaus teisių srityje;
- Teisinės konsultacijos ir strateginis bylinėjimas nacionaliniuose teismuose, Europos žmogaus teisių teisme ir Jungtinių Tautų komitetuose;
- Ekspertinių išvadų teikimas Lietuvos, regioniniuose žmogaus teisių institucijose ir kitų valstybių teismuose;
- Teisinis švietimas, valstybės tarnautojų, teisininkų-praktikų, verslo atstovų mokymai žmogaus teisių klausimais;
- Advokacijos ir sąmoningumo kėlimo kampanijos;
- Tarptautinis bendradarbiavimas;

3. Įstaigos darbuotojai

Darbuotojų skaičius paskutinę praėjusio ataskaitinio laikotarpio 2019 m. gruodžio 31 dieną buvo 8, paskutinę ataskaitinio laikotarpio 2020 m. gruodžio 31 dieną buvo 7 darbuotojai.

4. Įstaigos įsigytas ir perleistas ilgalaikis turtas per finansinius metus

2020 metais įmonė neįsigijo ir neperleido ilgalaikio turto.

5. Įstaigos sąnaudos per finansinius metus, iš jų – išlaidos darbo užmokesčiui

	Sąnaudos	Suma, EUR
1.	Darbo užmokestis	102313
2.	Nusidėvėjimo (amortizacijos)	0
3.	Patalpų išlaikymo	9624
4.	Ryšių, pašto	2165
5.	Administracinės išlaidos	16267
6.	Kelionių išlaidos	835
7.	Projektų, renginių išlaidos	43367
8.	Neigiama valiutų kurso įtaka	9506
	Viso:	184077

6. Įstaigos sąnaudos valdymo išlaidoms

	Sąnaudos	Suma, EUR
1.	Vadovų darbo užmokestis	6780
	Viso:	6780

7. Duomenys apie viešosios įstaigos vadovą, įstaigos išlaidos vadovo darbo užmokesčiui ir kitoms viešosios įstaigos vadovo išmokoms

ŽTSI direktoriui D.Pūriui 2020 metais buvo išmokėta 6780 EUR darbo užmokesčio, įskaitant visus mokesčius.

8. Įstaigos išlaidos kolegialių organų kiekvieno nario darbo užmokesčiui ir kitoms įstaigos kolegialių organų narių išmokoms

Tokių išmokų 2020 metais nebuvo.

9. Įstaigos išlaidos išmokoms su viešosios įstaigos dalininku susijusiems asmenims

Tokių išmokų 2020 metais nebuvo.

10. Įstaigos veikla, vykdyti projektai, įgyvendinant įstatuose nustatytus veiklos tikslus

Programos ir projektai:

Projekto pavadinimas	
Tvarei parama žmogaus teisėms per advokaciją ir švietimą (pradžia 2020 m. lapkritį)	Tikslai: – sustiprinti žmogaus teisių padėties Lietuvoje stebėseną, siūlant sprendimų priėmėjams ir politikos formuotojams

	<p>su tarptautiniais žmogaus teisių standartais derančius viešosios politikos sprendimus;</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktyvios advokacijos pagalba mobilizuoti visuomenės paramą šiems sprendimams bei didinti visuomenės atsparumą nedemokratinėms, žmogaus teises ribojančioms iniciatyvoms; - keisti su labiau pažeidžiamomis visuomenės grupėmis dirbančių specialistų bei apie pažeidžiamas grupes rašančių žurnalistų nuostatas šių grupių atžvilgiu, vykdant šviečiamąsias veiklas bei įtraukiant į jas pažeidžiamų bendruomenių atstovus (es). <p>Rezultatai per 2020 m.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pateiktos trejos pastabos teisės aktų projektams. - Sudalyvauta dešimtyje darbo grupių posėdžių ir pasitarimų. - Paskelbta dešimt ekspertinių komentarų žmogaus teisių klausimais įvairiose žiniasklaidos priemonėse.
<p>Aktyvūs Europos piliečiai prieš neapykantos kalbą (pradžia 2020 m. kova)</p>	<p>Tikslas:</p> <p>Skatinti tokias demokratines vertybes kaip pilietinis ir politinis dalyvavimas, taikus sambūvis ir įvairovė, didelį dėmesį skiriant naujų piliečių (imigrantų) ir kitų neapykantos kalbos pažeidžiamų grupių dalyvavimui. Projekto veikla padidins piliečių žinias apie žalingą neapykantos kalbą poveikį, skleis europines vertybes ir stiprins jaunimo solidarumą per diskusijas, tinklų kūrimą ir žmogaus teisių švietimą.</p> <p>Rezultatai per 2020 m.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Surengtas tarptautinis nuotolinis seminaras „Aktyvūs piliečiai prieš neapykantos kalbą“. - Pradėtas vykdyti tyrimas, kuriuo analizuojamas ryšys tarp neapykantos kalbos ir euroskeptiškumo.
<p>Gynybos teisės įrodinėjimo procese (vykdomas nuo 2019 m. lapkričio)</p>	<p>Tikslas:</p> <p>Pagerinti ES direktyvų dėl įtariamųjų procesinių teisių praktinį įgyvendinimą per įrodymų priimtinumą (duomenų pripažinimo įrodymais) procedūras. Projektu taip pat siekiama iširti gerąsias praktikas ir nustatyti išliekančias problemas dėl gynybos galimybių veiksmingai dalyvauti įrodinėjimo procesuose, bei paskatinti gerųjų praktikų plėtrą projekto partnerių valstybėse.</p> <p>Rezultatai per 2020 m.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vykdytas tyrimas, kuriuo siekiama identifikuoti aktualias

	<p>tendencijas dėl duomenų (ne)pripažinimo įrodymais Lietuvoje.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Surengta virtuali diskusija „Įrodymų leistinumas baudžiamajame procese: ar išlaikoma kaltinimo ir gynybos interesų pusiausvyra?“
<p>Efektyvaus atsako į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą skatinimas (vykdomas 2019 m. liepos)</p>	<p>Tikslas:</p> <p>Stiprinti teisėsaugos pajėgumą efektyviai reaguoti į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą, mažinti neapykantos nusikaltimų latentškumą, didinti pasitikėjimą tarp pareigūnų ir nukentėjusiųjų / pažeidžiamų bendruomenių, skatinti visuomenę atpažinti ir reaguoti į neapykantos nusikaltimus.</p> <hr/> <p>Rezultatai per 2020 m.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Atliktas tyrimas „Neapykantos nusikaltimai ir neapykantos kalba: situacijos Lietuvoje apžvalga“. - Parengta mokymų metodologija policijos pareigūnams ir Lietuvos policijos mokyklos kursantams „Pareigūnų veiksmai neapykantos nusikaltimų atvejais ir prevencinė veikla užkardant neapykantos nusikaltimus“. - Parengtas nuotolinis kursas policijos kursantams ir pareigūnams „Pareigūnų veiksmai neapykantos nusikaltimų atvejais ir prevencinė veikla juos užkardant“, kuris integruotas į Lietuvos policijos mokyklos nuotolinio mokymosi platformą. - Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija sudarė darbo grupę veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti. Susirinkusi darbo grupė patvirtino veiklos planą 2020-2022 m. Per 2020 m. įvyko 4 darbo grupės posėdžiai.
<p>Psichikos sveikata ir žmogaus teisės – paradigmos poslinkio ir pokyčių skatinimas Lietuvoje, rytų Europos bei Eurazijos regione (pradžia 2019 m. liepa)</p>	<p>Tikslas:</p> <p>Prisidėti prie žmogaus teisėmis grįsto požiūrio ir susijusių principų integravimo į psichikos sveikatos politiką bei įvairių paslaugų spektro plėtrą Lietuvoje bei platesniame Rytų Europos bei Eurazijos regione.</p> <hr/> <p>Rezultatai per 2020 m.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Parengta tarptautinio tyrimo apie asmenų su psichosocialine ir / ar intelekto negalia teises ataskaita. - Atnaujinta nepriklausomų ekspertų ir nevyriausybinių organizacijų „Psichikos sveikata 2030“ veikla, organizuojamos ir koordinuojamos šios koalicijos

	<p>advokacijos iniciatyvos.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lietuvoje vykusio Nacionalinio žmogaus teisių forumo metu suorganizuota diskusija apie deinstucionalizaciją ir bendruomeninių paslaugų vystymą psichikos sveikatos sutrikimų ar negalia turintiems žmonėms. - Vykdyta tęstinė LR Psichikos sveikatos priežiūros įstatymo nuostatų įgyvendinimo stebėseną ir analizę. - Dalyvauta darbo grupė Socialinės apsaugos ir darbo bei Sveikatos apsaugos ministerijose. - Kartu su partneriais VŠĮ „Psichikos sveikatos perspektyvos“ atliktas tyrimas apie žmogaus teisių padėtį psichikos sveikatos srityje, COVID-19 pandemijos metu. - Pradėtas bendradarbiavimas su dokumentinių filmų kūrėjais iš Sakartvelo ir Lenkijos dėl dokumentinių filmų psichikos sveikatos ir žmogaus teisių tema.
FRANET (pradžia 2019 m.)	<p>Tikslas:</p> <p>Vykdyti tyrimus įvairiose žmogaus teisių srityse, taip prisidedant prie Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros vykdomos žmogaus teisių padėties ES mastu stebėsenos ir analizės.</p> <hr/> <p>Rezultatai per 2020 m.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Parengtos 2019 m. metinės tematinės ataskaitos dalys apie asmens duomenų apsaugą, informacinę visuomenę, nepilnamečių įtariamųjų teises ir nukentėjusiųjų teises. - Parengta ataskaita apie ES Pagrindinių teisių chartijos taikymą Lietuvoje už 2019 metus. - Parengta tyrimo ataskaita „Prieinamas teisingumas visiems?“ apie nukentėjusiųjų teises Lietuvoje. - Pateikta informacija duomenų bazės apie prieš musulmonus nukreiptą neapykantą atnaujinimui. - Kartu su Lietuvos socialinių tyrimų centru parengta tyrimo ataskaita „Nekaltumo prezumpcija: procesinės teisės baudžiamajame procese“.
Įtariamųjų teisių ikiteisminio tyrimo procese stiprinimas per į praktiką orientuotus advokatų mokymus (NETPRALAT) (pradžia 2018 m. spalį)	<p>Tikslas:</p> <p>Kelti baudžiamosios teisės srityje praktikuojančių advokatų praktines profesines kompetencijas ir skatinti advokatų iš skirtingų ES valstybių bendradarbiavimą. Šiuo projektu siekiama plėsti Nyderlanduose, Belgijoje, Airijoje ir Jungtinėje Karalystėje taikomą mokymų koncepciją, orientuotą į kompetencijų,</p>

	<p>reikalingų siekiant užtikrinti aktyvų advokato vaidmenį baudžiamajame procese, ugdymą.</p> <p>Rezultatai per 2020 m.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Surengtos dvi dviejų dienų trukmės mokymų sesijos Lietuvos advokatams ir advokatų padėjėjams „Efektyvi įtariamojo gynyba ikiteisminiame tyrime per veiksmingą komunikaciją“. Mokymai vykdyti pagal projekto metu parengtą detalią metodologiją. - Interaktyvių patyriminių mokymų koncepcija pristatyta Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos atstovams.
<p>Policijos ir NVO bendradarbiavimas siekiant užkirsti kelią neapykantos nusikaltimams Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje (2018 m. rugsėjis – 2020 m. rugsėjis)</p>	<p>Tikslas:</p> <p>Stiprinti bendradarbiavimą tarp NVO ir valstybių teisėsaugos institucijų, norint užkirsti kelią neapykantos nusikaltimams, nukreiptiems prieš pažeidžiamas grupes Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje. Prie neapykantos pažeidžiamų grupių priskiriama LGBTI bendruomenė, žmonės su negalia, įvairios etninės mažumos, pabėgėliai ir migrantai.</p> <p>Rezultatai per 2020 m.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Parengtos ir pristatytos įvairioms suinteresuotoms grupėms skirtos „rekomendacijos veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus prieš žmones, turinčius negalią, Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje“. - Parengtos gairės visuomenei, trumpai pristatančios, kas yra neapykantos nusikaltimai ir ką daryti su jais susidūrus. - Sukurti keturi informaciniai animaciniai vaizdo klipai: „Kas yra neapykantos nusikaltimas“, „Kas yra neapykantos kalba?“, „Ką daryti, jei pastebėjote neapykantos nusikaltimą?“, „Ką daryti, jei nukentėjote nuo neapykantos nusikaltimo“. Vaizdo klipai įgarsinti lietuvių kalba, su lietuvių, anglų bei rusų kalbų subtitrais. - Parengta ir atspausdinta 500 informacinių lankstinukų „Kas yra neapykantos nusikaltimai?“. - Surengta tarptautinė konferencija „Vienijant jėgas: kartu prieš neapykantos nusikaltimus“.
<p>Pokytis versle, viešajame sektoriuje, visuomenėje – nauji standartai diskriminacijos</p>	<p>Tikslas:</p> <p>Sistemiškai keliant verslo, viešojo sektoriaus ir visuomenės išprusimą lygių galimybių srityje, mažinti diskriminaciją darbo</p>

<p>mažinimui (pradžia 2017 m. balandį)</p>	<p>rinkoje Lygių galimybių įstatyme numatytais pagrindais.</p> <p>Rezultatai per 2020 m.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Išleistas gerosios praktikos vadovas „Psichikos sveikata darbe“. – Kartu su Lygių galimybių kontrolierės tarnyba parengtas ir išleistas gerosios praktikos leidinys „Lygios galimybės darbovietėje. Vadovas darbdaviams“. – Parengta atmintinė darbdaviams „Lygių galimybių politikos diegimas organizacijose“. – Parengta atmintinė darbdaviams „Tinkamas sąlygų pritaikymas žmonėms su negalia – kaip tai įgyvendinti darbovietėje“.
--	---

Direktorius

Dainius Pūras